

Lectura i família

Com fomentar la lectura des de la llar

2a edició
actualitzada

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

L'IMPULS DE
LA LECTURA
a l'era digital
per a tots

Dossier didàctic de l'Impuls de la Lectura
Aprentatge inicial de la lectura
Saber llegir

Lectura i família

Com fomentar la lectura des de la llar

Elaboració:

Servei d'Immersió i Acolliment Lingüístics.

Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya.

Octubre 2013

Segona revisió abril de 2016

Aquesta publicació té finalitat docent, per la qual cosa conté textos i fotografies procedents d'obres divulgades, a títol de citació, anàlisi, comentari o judici crític. De totes aquestes obres se cita adequadament la font de procedència i el nom de l'autor. Aquest ús està emparat pel dret de citació previst a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, està exempt de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 4.0 Internacional de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca>

ÍNDIX

1. Introducció	4
2. Quina informació cal donar a les famílies	5
2.1. El procés d'alfabetització dels infants	6
2.2. La metodologia d'aprenentatge inicial de la lectura	6
2.3. Els tipus d'activitats i agrupaments	6
2.4. El seguiment del procés d'aprenentatge	7
2.5. Esdeveniments relacionats amb la lectura	8
2.6. Consideracions sobre llibres segons l'edat	9
3. Com podem aconseguir la implicació de les famílies	9
3.1. La motivació per la lectura i l'hàbit lector	9
3.2. El model lector: que ens vegin llegir	10
3.3. Llegir amb i per als fills	11
3.4. Altres maneres d'afavorir la lectura des de casa	13
4. Alguns exemples de col·laboració família-escola	14
4.1. Maletes viatgeres	14
4.2. Activitats presencials	15
4.3. Quadern viatger	15
5. Epíleg	16
6. Annexos	17
7. Bibliografia	28

1. INTRODUCCIÓ

No hi ha receptes miraculoses per contagiar el gust per la lectura. Per aconseguir-ho ens caldrà confiança, paciència i constància, predicar amb l'exemple i sumar complicitats per fer del llibre un objecte quotidià, interessant i atractiu.

GIRBÉS, J.C. *El mètode definitiu per tenir fills lectors.*¹

L'aprenentatge inicial de la lectura és un procés molt complex que depèn d'una sèrie de factors: el desenvolupament maduratiu de l'alumne, el context on creix i s'educa, les actituds i els models lectors que l'envolten... Tot això influeix en la formació dels infants com a lectors.

Els dos principals agents alfabetitzadors, escola i família, tenen un pes cabdal i, per tant, han d'unir esforços per escometre aquesta tasca tan important: la família s'ha de convertir en una aliada indispensable de l'escola per tal d'ajudar els infants a establir una relació afectiva amb la lectura, oferint bons models lectors i proporcionant un context on es vegi que la lectura és important.

L'escola pot fer moltes coses per aconseguir la implicació de les famílies; cal establir una comunicació fluida família-escola, mitjançant diferents canals.

2. QUINA INFORMACIÓ CAL DONAR A LES FAMÍLIES

Els alumnes que tenim a les classes provenen de realitats diferents. Ens trobem amb diferents tipologies de famílies, que alhora tenen el seu "referent" d'escola i de lectura: el record que tenen de quan ells anaven a escola segur que no coincideix amb el model actual. Probablement la lectura s'entenia amb uns altres paràmetres, i aquest és el seu referent escolar. Alhora això els crea angoixes i inquietuds al voltant de l'aprenentatge dels seus fills, que incideixen de forma negativa sobre ells.

Si no fem res al respecte, intentar conciliar la tasca que es fa a l'escola amb la manera de fer de les famílies serà molt complicat. D'entrada, ens hauríem de plantejar com acostem les famílies al model escolar actual i com els fem participants de l'aprenentatge de la lectura dels fills.

Cada centre s'hauria de plantejar:

¹ [En línia] <http://www.fbofill.cat/sites/default/files/553_0.pdf> [Consulta: 20 d'abril de 2016]

- Quina informació sobre la lectura i el seu aprenentatge vol compartir amb les famílies (procés d'alfabetització, metodologia d'ensenyament ...)
- Quines vies utilitzarà per compartir aquesta informació (entrevistes, reunions, fulletons, blocs...). En aquest sentit, les reunions monogràfiques al voltant de la lectura constitueixen un recurs molt important ja que és una manera de mostrar a les famílies la importància que des de l'escola es dona a la lectura.

2.1. EL PROCÉS D'ALFABETITZACIÓ DELS INFANTS.

Aprendre a llegir i aprendre a escriure són processos complexos i llargs. Tot i que cadascú segueix un ritme d'aprenentatge diferent i que cal respectar-lo, tots els alumnes passen per les mateixes fases i segueixen la mateixa evolució durant el procés, però sempre cal l'acompanyament dels adults (a casa i a l'escola). Es pot establir un paral·lelisme entre aprendre a llegir i aprendre a caminar perquè tots dos van lligats al moment maduratiu de l'infant: hi ha nens que comencen abans i n'hi ha que comencen després, però això no correlaciona amb el fet de fer-ho millor o arribar més lluny.

La base d'aquest aprenentatge és la llengua oral i cal tenir-la present en tot moment.

Aprendre a llegir i aprendre a caminar es relacionen també amb les bones experiències: de la mateixa manera que hi ha infants que agafen por a caminar perquè han caigut i s'han fet mal, hi ha nens i nenes que tenen un baix autoconcepte lector i els costa més aprendre a llegir perquè es pensen que no en saben.

És important explicar a les famílies que l'edat d'aprendre a llegir comprèn una franja àmplia que va dels tres als set anys aproximadament, d'aquesta manera podem evitar les comparacions entre germans, entre nens d'una mateixa classe i les angoixes que creixen al seu voltant.

Aprendre a llegir i aprendre a caminar són processos lligats a la necessitat d'aprendre: caminar és una necessitat vital i llegir s'anirà convertint en necessitat en funció de les exigències de la vida diària.

2.2. LA METODOLOGIA DE L'APRENTATGE INICIAL DE LA LECTURA

És important informar les famílies sobre com aprenen a llegir els seus fills; les coses han canviat molt respecte a quan els pares anaven a l'escola. Abans, per norma general, es feien classes expositives i no hi havia espai per a les reflexions ni per a les interaccions entre l'alumnat, ni es concebien els diferents ritmes d'aprenentatge. Els materials eren molt mecànics, poc funcionals i poc contextualitzats (cartilles, cal·ligrafies...) i la metodologia analítica, l'única existent (sil·làbica i/o alfabètica).

Ara s'utilitzen metodologies diverses que combinen sistemes sintètics i analítics. S'aprèn a llegir treballant alhora la descodificació (amb totes les habilitats que implica: la consciència fonològica per introduir l'hàbit de sentir, identificar i manipular els sons de les paraules, la discriminació visual...) i la comprensió lectora. Tot això la majoria de famílies ho desconeixen, i per tant cal explicar-los que es fan activitats per llegir per la via lèxica (globalment, a cop d'ull) i per llegir per la via fonològica (descodificant, so per so) i que es treballen les estratègies de descodificació i de comprensió perquè saber llegir no només vol dir desxifrar el codi, sinó que a més a més s'ha de comprendre el text; és important parlar-los de conceptes com ara lletres, sons, síl·labes... i explicar com els treballem a l'escola.

Els materials amb què treballen avui els alumnes (llibres de text, contes, revistes, logos, cartells, jocs...) tampoc no són com els dels seus referents i és important que els coneguin, així com també els tipus de lletra que utilitzem.

També caldrà que les famílies entenguin que és fonamental la **funcionalitat i la contextualització** de les lectures. La diversitat de portadors de textos i de suports textuais que s'utilitzen a l'escola poden servir per explicar d'una manera senzilla els **usos de la lectura** i les diferents tipologies textuais. Es poden posar exemples d'activitats de lectura d'ús pràctic (càrrecs, control d'assistència), d'ús científic (notícies d'un diari, informació sobre els dofins) i d'ús literari (contes, poemes, endevinalles).

2.3. ELS TIPUS D'ACTIVITATS I AGRUPAMENTS

Podem explicar a les famílies quins tipus d'activitats de lectura es fan a l'aula i en quins moments del dia a dia de l'escola la lectura és present i necessària: passar llista, temps, menú, racons, àrees d'aprenentatge, temps de lectura diari (30' de lectura a primària) i què es fa en aquests moments.

També és important explicar-los quins tipus d'agrupament es fan per fer les diferents activitats (gran grup, petit grup, parelles, apadrinament lector, individual) i per què s'ha escollit aquest tipus d'agrupament i no un altre.

Pot ser interessant que vegin quin procés se segueix per treballar una lectura a l'aula (abans, durant i després) i les diferents modalitats de "classes col·lectives de lectura" (escolta estructurada, lectura compartida, lectura guiada).

2.4. EL SEGUIMENT DEL PROCÉS D'APRENTATGE

Les famílies mostren inquietuds sobre com es desenvolupa el procés d'aprenentatge dels seus fills i filles, si va seguint el ritme dels altres nens de la seva edat. També cal informar els pares de com es fa el **seguiment** de l'aprenentatge de cada alumne, de quines **proves** es passen als diferents nivells, de què **s'avalua** i de quina manera; i de què es fa amb els **resultats** de les proves.

2.5. ESDEVENIMENTS RELACIONATS AMB LA LECTURA

L'escola rep a diari molta informació sobre activitats i actes relacionats amb la lectura i els llibres: exposicions, activitats que es fan a la biblioteca pública, fires relacionades amb els llibres...

També de vegades es publiquen articles relacionats amb el gust per llegir i l'aprenentatge lector que valdria la pena que les famílies llegissin.

A les famílies molts cops aquesta informació els passa desapercebuda, o fins i tot pot ser que no hi donin la importància que es mereix.

Des de l'escola s'hauria de trobar la manera de poder-los traspasar aquesta informació en el moment que ens arriba: una circular, un taulell d'anuncis, a través del bloc de l'escola o de la biblioteca...

En traspasar aquesta informació estem dient, implícitament, que la lectura és un tema fonamental i li estem donant la importància que mereix.

2.6. BLOCS I WEBS RELACIONATS AMB LA LECTURA

És interessant també donar-los a conèixer alguns webs relacionats amb la lectura i el gust per llegir, així com també recursos digitals.

En suggerim alguns:

- La web Família i escola, de la Generalitat de Catalunya, té un apartat dedicat a la lectura. <http://familiaiescola.gencat.cat/ca/educar-creixer-en-familia/temps-familia/lectura/>²
- El llibre *El mètode definitiu per tenir fills lectors*, de Joan Carles Girbés³.
- La web del programa *Nascuts per llegir*. <http://www.nascutsperllegir.org/>.⁴

2.7. CONSIDERACIONS SOBRE LLIBRES SEGONS L'EDAT

Les famílies també poden tenir inquietuds sobre els tipus de llibres que són adequats a l'edat dels seus fills. Des de l'escola també s'hauria d'oferir informació i donar-los unes orientacions pràctiques: això es pot fer a través de fulletons, dels blocs, o mitjançant una reunió monogràfica.

Amb caràcter general els podríem explicar que els llibres infantils haurien de tenir les característiques següents:

Fins als 5 anys

- Tenir protagonistes amb els quals es puguin identificar: nens de la seva edat, animals, etc.
- Ser llibres curts. A partir dels 3 anys: amb vocabulari o frases senzilles i amb la lletra grossa.
- Estar fets de diversos materials, que es puguin mullar, amb tapes dures, de cartró, de roba, amb il·lustracions grans o elements mòbils...
- Que permetin fer activitats d'etiquetar (vocabulari) al principi, i de fer preguntes més endavant.

Dels 6 als 8 anys

- Relatar històries quotidianes i conegudes, i també llegendes i faules, amb varietat de personatges (quotidians, màgics, poderosos...) per tal d'estimular la imaginació.

² Consulta: 20 d'abril de 2016

³ GIRBÉS, J.C. (OP.CIT.)

⁴ Consulta: 20 d'abril de 2016

- Ser llibres amb capítols curts, amb lletra de mida gran i amb imatges (dibuixos, fotografies...) que ajudin a entendre la història.
- Que permetin ser explicats i després comentats.

3. COM PODEM ACONSEGUIR LA IMPLICACIÓ DE LES FAMÍLIES

Les famílies són els nostres aliats en l'educació dels infants i aconseguir que s'hi impliquin en la direcció correcta és tot un repte.

En cap cas, però, hauria de significar donar-los una feina extra a casa, fer-los ser la prolongació del mestre o la mestra: no és la seva tasca com a pares.

Aquesta implicació sempre s'ha de donar per la via de la complicitat, afavorint bons models lectors, creant situacions agradables de lectura i col·laborant amb el centre en les activitats que es proposen.

3.1. LA MOTIVACIÓ PER LA LECTURA I L'HÀBIT LECTOR

Normalment, ser lector o no ser-ho depèn de les emocions a les quals vinculem la lectura. Llegim perquè la lectura ens ha deixat un bon record: perquè a casa es parlava de llibres, perquè ens explicaven contes a l'hora d'anar a dormir... No llegim a causa d'experiències lectores negatives: perquè a l'escola ens hi obligaven, perquè ens costa, perquè preferia mirar la tele...

La lectura no es pot imposar, és com somiar o estimar. Llegir és un dret, no un deure. Els picarà la curiositat per la lectura si n'estimulem el desig, si suggerim i

captivem amb arguments, amb amabilitat i amb paciència, no amb crits i càstigs.

Els nens i les nenes han de veure la tele, jugar, xerrar, passejar i també llegir, com una activitat més que no n'elimina cap altra, sinó que suma i que afegeix satisfacció al seu dia a dia.

Cada lector té motius diferents per llegir, hem de trobar la lectura adequada a les necessitats del moment.

Motius per voler llegir

Hi ha molts motius per voler llegir, com ara...

- Per comprendre millor el món que ens envolta i comprendre'ns millor a nosaltres mateixos.
- Per saber el que succeeix al nostre voltant: des del rètol d'una botiga a una notícia del diari.
- Per informar-nos d'alguna cosa que farem: una visita a un lloc, les instruccions d'un joc nou.
- Per integrar-nos millor en la cultura que ens acull.
- Per esdevenir princesa, heroi, astronauta o mag...
- Per ampliar horitzons, ser més obert i receptiu, no tenir prejudicis, escoltar i entendre.
- Per aprendre.
- Per compartir.
- Per estar menys sol.
- Per riure, plorar, tremolar, consolar. Per sentir.
- Per gaudir, per distreure'ns...

Informes com PISA i estudis de l'OCDE destaquen la importància de desvetllar l'hàbit lector i el gust per la lectura com a factors que permeten superar les desigualtats socials, afavorir la integració i la cohesió social; alhora que contribueixen en la millora del rendiment escolar.

Relacionat amb l'apartat anterior, la creació a casa de moments agradables al voltant de la lectura afavorirà el seu gust per llegir i l'hàbit lector.

3.2. EL MODEL LECTOR: QUE ENS VEGIN LLEGIR

Un dels aspectes fonamentals en l'aprenentatge de la lectura és l'entorn social on aquest es duu a terme. El context social i cultural dóna sentit a la lectura i aconseguir un entorn alfabetitzador és una tasca conjunta de l'escola i les famílies. Només cal dedicar-hi amor i temps.

Els adults més significatius actuen com a referents per als infants i com a models que voldran imitar i seguir: s'ha de trobar la manera de contagiar-los bons hàbits i valors positius.

No a totes les famílies, però, es poden trobar "bons models lectors"; hi ha cases en les quals costa trobar llibres o veure algun adult llegint. Si la lectura no interessa gaire als pares, aquests no podran transmetre una actitud positiva envers els llibres i difícilment els nens i les nenes rebran un bon model lector.

S'ha de pensar, però, que hi ha molts tipus de lectures (guies de viatges, revistes, diaris, receptes de cuina, catàlegs...) i que qualsevol text escrit en qualsevol suport pot esdevenir un reclam, s'ha de buscar el que ens pugui motivar més com a adults. Buscar informació sobre les vacances en una pàgina web, encerclar un anunci de feina en un diari, llegir els fulletons que arriben a la bústia de casa... totes aquestes activitats també demostren als nens que llegir és important i necessari per a la vida. Fer-ho davant d'ells i explicar-los el motiu ajuda a donar valor a la lectura.

Cal llegir com adults i gaudir fent-ho, per tal d'encomanar aquesta passió d'adults als infants, que per la simple admiració envers els pares se sentiran atrets per llegir.

3.3. LLEGIR AMB I PER ALS FILLS

Convé explicar als pares que el foment de la lectura pot esdevenir una bona eina per al **creixement integral** dels infants.

Molts estudis demostren que explicar o llegir als nens en veu alta des dels primers mesos:

- Reforça el **vincle afectiu** entre pares i fills.
- Afavoreix l'adquisició de la competència lingüística.
- Potencia la capacitat d'observació, atenció i concentració.
- Estimula la imaginació i la creativitat.
- Desenvolupa el gust per aprendre, la curiositat, el pensament reflexiu...
- Ajuda a establir una relació constant entre l'infant i el món que l'envolta.
- Ajuda a la sociabilitat.

El fet que, tot i la vida accelerada d'avui dia, els pares s'aturin una estona i la comparteixin amb els fills amb l'objecte de llegir un conte, situa la lectura en un lloc important. Aquestes situacions agradables associades al moment de llegir afavoreixen en els nens i nenes el seu gust per llegir.

Algunes idees importants a considerar:

- El temps que els pares dediquen a la lectura amb i per als fills no s'ha de viure com una obligació o un deure, sinó com una bona oportunitat de comunicació tant per als que llegeixen com per als que escolten.
- Els pares són els que coneixen millor els fills i els que han de saber trobar la manera d'acostar-los a la lectura. Els mestres no tenen tanta informació com els pares, no saben què els fa por, quines lectures es poden relacionar amb el seu passat o les seves vivències. És necessari que els pares sàpiguen el que senten els nens quan se'ls llegeix, què els agrada i què no, i cal que se'n parli.
- És recomanable convertir la lectura en un acte quotidià: un conte per anar a dormir, una cançó per dir-nos el bon dia, un refrany de cada mes, un rodolí amb el sopar...
- En les primeres edats (quan encara no saben llegir) és indispensable que se'ls llegeixi en veu alta i se'ls expliquin contes, poemes, dites, etc.

Més endavant, tanmateix, continua sent important fer-ho i no s'ha de deixar aquest hàbit.

- Cal buscar un espai de lectura a casa, a la sala d'estar, a l'habitació, en un racó. Ha de ser un lloc estable i agradable.
- Els infants han de poder escollir les lectures. Si el que es llegeix no els agrada cal escollir un altre llibre, l'estona que es dedica a la lectura ha de ser una estona agradable.
- La llengua o les **llengües familiars** ha de ser la llengua habitual de les lectures que els pares llegeixen als fills, aquesta serà una manera de enriquir-la, de donar-li valor i de fomentar-la.
- Encara que qui llegeixi sigui l'adult, una bona opció és que el nen ressegueixi el text amb el dit, d'aquesta manera s'ajuda l'infant a descobrir el valor del codi escrit.
- Abans de llegir es poden mirar les imatges i imaginar què passarà. Es pot demanar a l'infant que s'imagini què faria ell si estigués en el lloc del personatge.
- Es pot aturar la lectura a la meitat o abans d'acabar i preguntar "Què creus que passarà ara? Com et sembla que acabarà?"
- Progressivament es pot anar demanant la interacció dels infants fent:
 - Primer: comentaris i descripcions sobre les il·lustracions, etiquetant els dibuixos.
 - Segon: explicacions sobre el significat de la història i inferències sobre les situacions del conte.
 - Tercer: comentaris que sol·licitin apreciacions, criteris i judicis. Per exemple: T'agrada?

3.4. ALTRES MANERES D'AFAVORIR LA LECTURA DES DE CASA

- Les **biblioteques** (inclosa la de l'escola) i les **llibreries** s'han de visitar regularment ja que programen activitats i tenen un fons especialitzat a cada edat i per temes. Deixem-nos aconsellar pels especialistes.

- **Regalar llibres**, tenint en compte les característiques pròpies de cada edat i els interessos personals, afavoreix el gust per la lectura i ajuda a formar la pròpia biblioteca.
- A les prestatgeries de la biblioteca familiar o a l'habitació dels infants convé reservar un **espai** per als llibres infantils.
- És recomanable portar algun llibre a la bossa o al cotxe per a les esperes llargues o imprevistes (metge, restaurant...)
- Es poden fer molt jocs de llenguatge: Veig, veig..., el penjat, encadenats (**casa-sabata-tambor**...), sopes de lletres, famílies semàntiques (animals, parts del cos...)
- S'ha d'evitar comparar els nivells de lectura entre els germans o coneguts. Cada infant segueix un procés singular. Es pot comparar el que sap fer ara amb el que feia abans, l'any passat, el mes passat.
- Hi ha moltíssimes activitats de lectura a la xarxa: *Entrena't per llegir*, *Lectura eficaç*, *Lletra per lletra*, *Paraules*... Des de l'escola podem anar recomanant regularment alguns d'aquests recursos.

4. ALGUNS EXEMPLES DE COL-LABORACIÓ FAMÍLIA-ESCOLA

4.1. MALETES VIATGERES

Moltes biblioteques escolars tenen **maletes viatgeres**: són maletes que els nens i nenes porten a casa durant uns dies i que contenen material divers per als infants i per a les famílies: un llibre de lectura, un conte amb CD, revistes infantils, revistes per a pares, recomanacions de llibres per a infants i per a pares, una llibreta per fer comentaris i suggeriments sobre la maleta... Si a casa ens arriba la maleta viatgera, dediquem-hi temps, donem-hi importància i protagonisme, aprofitem el recurs.

4.2. ACTIVITATS PRESENCIALS

Moltes escoles programen activitats en les quals **l'alumne acompanyat d'un familiar** ha d'explicar-llegir un conte a la classe (*El meu conte favorit, El protagonista de la setmana, El llibre viatger...*): ens hauríem de prendre seriosament aquesta mena de col·laboracions amb l'escola, preparem el que ens sembli més adequat de la millor manera que sapiguem, tenint en compte les indicacions dels mestres i dels nostres fills.

En podeu consultar un exemple ben original, el projecte *Sofà de lectura*⁵ de l'escola Can Puig de Banyoles.

4.3. QUADERN VIATGER

Algunes escoles tenen **llibretes-agendes de comunicació família-escola**. Normalment acostuma a ser un quadern que va de casa a l'escola, i on famílies i mestres/alumnes escriuen tot allò que volen comunicar. És una manera més de demostrar als alumnes que llegir i escriure són dues habilitats que

5

<http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0027/f329426f-03af-43a3-8ac1-de0b0287e751/practiques-d-aula-sofa-Escola-Can-Puig.pdf>.

[Consulta: 20 d'abril de 2016]

necessiten per comunicar-se i per viure. (Podeu veure un exemple d'aquests quaderns a l'Annex 2).

5. EPÍLEG

L'escriptor italià Gianni Rodari narra en un poema (perquè un poema també pot ser narratiu, i contar belles històries com aquesta) que un home viatjava pel món amb una orella de color verd, tot i que ja era molt gran. Quan li preguntaven per aquella singularitat, l'home responia que aquella orella li quedava de la seva època d'infant (per això es mantenia verda), i que amb ella era capaç d'escoltar i interpretar el que deien els nens quan parlaven de coses que els adults, amb les orelles ja madures, no acabaven d'entendre.

Fariem bé de mantenir nosaltres també una orella sempre "verda" per escoltar de veritat el que ens diuen i senten els nostres fills. Si els atenem i els comprenem serà més fàcil que els puguem seduir amb el poder sense límits de la lectura.

Un senyor ja madur amb una orella verda:

Un dia dalt del tren que puja a Vall d'Userda,
vaig veure pujar un home amb una orella verda.

Ja no era gaire jove, de fet era un senyor,
ben gran, tret de l'orella que li era tot verdor.

Ràpidament vaig canviar de lloc per veure'l bé
i estudiar aquell fenomen tal com s'ha de fer.

Senyor -que jo li dic- vostè té certa edat.
D'aquesta orella verda, en treu cap resultat?

Cortès em va respondre: Ja pot dir que sóc un vell,
de jove ja no em queda sinó aquest tros de pell.

És una orella nena, la tinc per així gaudir
de veus que la gent gran no es vol parar a sentir:

escolto bé el que diuen els ocells, arbres i vents,
els núvols que es desplacen, les pedres i els torrents.

els nens també els entenc, quan diuen certes coses
que per la gent madura no són altre que noses...

Això va dir el senyor amb l'orella verda
un dia dalt del tren que puja a Vall d'Userda.

GIANNI RODARI (1979)
Traducció de Fabricio Caivano

Perquè la nostra orella verda sigui sempre com la d'aquest senyor,
atenta, oberta i lliure
i perquè tots, encara que no ens la veiem, recordem que la tenim.

GIANNI RODARI

6. ANNEXOS

Annex 1

Exemple de díptic informatiu sobre la lectura, cedit per l'escola *Estalella Graells* de Vilafranca del Penedès.

L'oferta de llibres és àmplia i variada.
A més a més de les llibreries, hi ha les biblioteques.

A la nostra escola tenim una biblioteca que us espera. Podeu entrar-hi a llegir amb els vostres fills o bé a buscar llibres per prendre a casa.

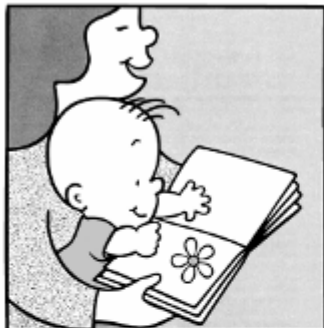
Cada dia, de 5 a 6 de la tarda, una bibliotecària us atindrà amb molt de gust.

NÚMERO 6
ABRIL 2011
LECTURA EN FAMÍLIA

Llegim per passar-ho bé, per aprendre, per informar-nos, per compartir experiències i ser ciutadans coneixedors del món que ens envolta.

PER SABER-ME MÉS PODEU CONSULTAR www.estalella.net
TAMBÉ PODEU CONSULTAR EL BLOG BIBLIOTECAVNA, ON HI HA UN ESPAI QUE ES DIU 'BIBLIOTECA I FAMÍLIA' EN EL QUAL ES TROBEN ENLLAÇOS INTERESSANTS SOBRE AQUEST TEMA.
EL PRÒXIM NÚMERO DE L'ESTALELLA ACONSELLA TRACTARÀ DE 'ALIMENTACIÓ ECOLÒGICA'.

Els beneficis de la lectura

Llegir ens ensenya a crear judicis i opinions pròpies, alimenta la nostra capacitat de crítica, ens fa més tolerants i desperta aficions i interessos nous perquè ens posa en contacte amb gent, llocs i costums que desconeixem. A més, motiva l'aprenentatge, facilita l'expressió d'idees i sentiments, estimula i satisfà la curiositat intel·lectual i científica i també ens proporciona molts temes de conversa. Tot això ens fa menys dependents i, per tant, més lliures. Ja ho diu l'eslògan "Més llibres, més lliures".

La tasca de foment de la lectura requereix constància i paciència, però reporta molt bons fruits. Quan són molt petits podem començar llegint-los contes perquè aprenguin a escoltar i a fixar l'atenció. També és positiu mostrar-los llibres de manera habitual perquè els toquin i els fullegin i es familiaritzin amb la lletra impresa. Si aconseguim fer lectors els nostres fills, estaran adquirint més vocabulari i milloraran l'expressió oral i escrita, i així obtindran millor rendiment acadèmic.

Idees per fomentar la lectura en família

- Contem-los contes perquè d'aquesta manera podem promoure la lectura. Els llibres infantils il·lustrats seran els nostres millors aliats. Agafem l'hàbit de llegir-los un relat o un poema, si pot ser, cada dia.
- Que ens vegin llegint, hem de predicar amb l'exemple, i els infants han de veure que els llibres (els diaris, les revistes...) ens proporcionen coneixement i informació sobre moltes qüestions, i a més, són font inesgotable d'evasió i d'entreteniment.
- Cal que notin la presència física dels llibres a casa. Permetem que els tinguin a l'abast i ensenyem als nostres fills i filles a cuidar-los.
- Llegim amb ells i interessem-nos per les lectures que els recomanen a classe.
- La lectura no té edat. Fem de la lectura un costum saludable, i per aconseguir-ho, creem les condicions adequades: espai tranquil, llum idònia, i establim uns horaris de lectura compartits.
- Regalem llibres. Igual que fem amb les joguines. Fem el possible perquè ens en demanin, perquè sigui un regal buscat i desitjat per ells.
- Animem-los a escriure: felicitacions, postals, notes, llistes, encàrrecs..., ja que l'escriptura i la lectura són processos que es poden complementar perfectament.
- Impliquem-nos en el procés acompanyant-los a llibreries, biblioteques, parades de Sant Jordi... interessem-nos pels seus gustos lectors i satisfem-los sempre que sigui possible...

Annex 2

QUADERN VIATGER
ESCOLA FORTIÀ SOLÀ (TORELLÓ)
NIVELLS: EDUCACIÓ INFANTIL

Quadern viatger de P3-P4 i Quadern viatger de P5. Escola Fortià Solà (Torrelló)

1. DESCRIPCIÓ DEL MATERIAL

El quadern viatger és una eina de comunicació sistemàtica entre l'escola i la família. Normalment, s'usa a educació infantil, no obstant, també hi ha escoles que les utilitzen a Cicle Inicial.

Cada vegada que hi ha algun aspecte important a comentar, per part de la mestra o per part de la família, s'enganxa el contingut informatiu escrit en un dels fulls, o bé s'escriu al quadern en presència de l'infant. Però ben aviat l'infant té la capacitat de fer-ho autònomament i ell és qui enganxa o escriu les notes.

L'hàbit d'ús del quadern viatger permet, doncs, que a mida que els infants es fan grans tinguin més autonomia i responsabilitat en el seu ús.

Normalment el quadern viatger va de l'escola a casa un dia a la setmana i a l'inrevés, però en cas que, entremig, es produeixi un fet destacable pot viatjar més sovint.

2. OBJECTIUS

- Potenciar la comunicació escola- família.
- Utilitzar la necessitat de comunicació entre la família i l'escola com una font de motivació extrínseca per a l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura.
- Potenciar el sentit de pertinença a la classe i l'escola perquè sabem, valorem i compartim tot allò que es fa.
- Fer modelatge per part dels adults de moments de lectura i escriptura en situacions reals, funcionals i emotivament potents.

3. DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

Hi ha dues formes d'utilització:

- Les col·lectives, quan s'ha d'enganxar una nota o s'ha d'escriure una informació, que és igual per a tots els infants.
- Les individuals, en què hi ha un intercanvi comunicatiu entre l'infant i la mestra, o entre l'infant i la família. Aquesta forma d'utilització uneix a la necessitat de la comunicació un component emocional molt important perquè es produeix una relació bidireccional, exclusiva i ajustada a cada infant- adult.

ALGUNS DELS TEMES QUE ES TRACTEN

De l'escola cap a la família

Full de presentació on s'explica com s'ha d'usar la llibreta.

Nom de la classe amb la fotografia de la mascota.

Fotografies del grup classe i els noms dels companys

- Horaris del grup, especificant els dies que els infants han d'anar amb una roba especial o adequada per fer psicomotricitat o educació física.
- Demandes de col·laboració a la família per aportar material sobre un tema que es treballarà.
- Invitacions a visitar exposicions que es fan a la classe o a l'escola.
- Refranys, endevinalles, poemes i textos que els infants han memoritzat i han de dir a casa.
- Notícies de les festes que se celebren a l'escola.
- Notícies sobre les sortides escolars i allò que els infants necessiten per fer-les.

- Temes de caire més emotiu: l'arribada d'un germanet, la caiguda d'una dent...

Recomanacions a la família a la primera pàgina del Quadern Viatger.

HORARI CURS 2012-13

P4C	DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJUS	DIVENDRES
9-10	CELEBRACIÓ CANTIC DE NADAL				
10-10.45					
11-11.15					
11.15-12					
3-4					
4-5					

El quadern pot incloure l'horari en forma d'icones

De la família cap a l'escola

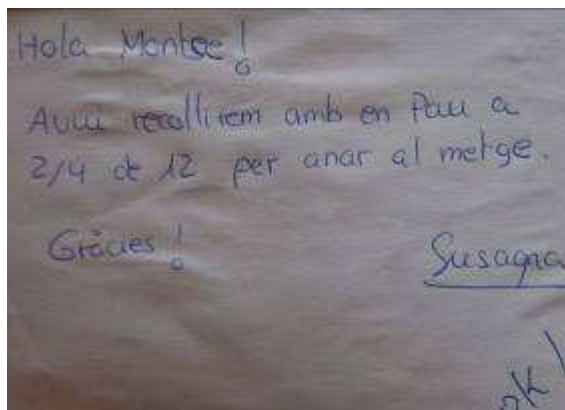
- Notícies i activitats que els nens fan o que passen a la família.
- Informacions puntuals que la família ha de donar a la mestra, per exemple: *Avui recollirem en Pau a les 11 perquè hem d'anar al metge.*
- Informació de la col·laboració que pot fer la família.
- Sol·licitud d'aclariments.

4. ORIENTACIONS METODOLÒGIQUES

Per tenir-les presents amb la família

És important introduir i presentar el quadern viatger el dia de la reunió de pares. Cal fer saber a les famílies què és el quadern viatger i donar-hi la importància que té perquè:

- Serà una eina de comunicació entre l'escola i la família.
- Serà un instrument per motivar-los en l'ensenyament aprenentatge de la lectura i l' escriptura des d'un punt de vista funcional.
- Se'ls ha de recomanar que llegeixin i mirin les informacions del quadern viatger compartint-lo amb els fills.
- Se'ls ha de recomanar que quan hagin d'escriure una nota ho facin davant dels infants compartint allò que hi estan escrivint.
- Han de procurar escriure informacions de tot tipus, notes, avisos i també aspectes de caire més personal i emotiu.
- Cal que la família i el nen es facin responsables de tornar la llibreta puntualment, perquè serà una eina de treball.

Nota de la família per informar la mestra

Per tenir-les presents a l'escola

- Cal compartir amb els infants el propòsit i la funció de la llibreta i han de veure que realment té un ús funcional i necessari.
- Cal fer-los saber la importància de tornar la llibreta puntualment ja que constitueix una eina de treball.

S'ha d'adequar l'ús de la llibreta a cada nivell. Òbviament, a P3 mirarem

d' incloure icones i referents que ajudin a llegir la informació. A P4 i P5 hi podem incloure text, sense oblidar els referents visuals.

- Com a principi, hem de fer que tot el que puguin escriure els infants, sigui còpia, dictat de la mestra, o per iniciativa pròpia, no els ho donarem escrit.
- La funció de la mestra serà d'acompanyar en el procés i donar recursos per tal que l'infant se'n surti amb la major autonomia possible.

En una mateixa pàgina diferents missatges i formats

- Si es dóna el cas que hi ha alumnat nouvingut, cal tenir presents tots els referents visuals necessaris per tal que el missatge arribi a l'infant i a les famílies.
- Per tal que aquest quadern tingui un valor afegit cal potenciar la creativitat en l'ús de material per plasmar les informacions, gomets, dibuixos, collage, etc.
- Cal que la llibreta sigui de material resistent, ha de durar tot el curs.
- Hi podem afegir unes nanses per tal que els nens les puguin portar més fàcilment.

5. VALORACIÓ

La valoració d'aquest recurs, tant per part de les mestres com de la família, és molt positiva.

Té molts avantatges:

- Es poden veure juntes les activitats que s'han fet al llarg del curs.
- Es tenen evidències graduades, es pot observar l'evolució de com l'infant progressa en l'escrit.
- Els fulls d'informacions importants queden enganxats en el quadern i així no es perden.
- Es visualitza que llegir i escriure és necessari.

I algun inconvenient:

- Que hi hagi poca implicació de la família i no hi escriguin gaire.
- Que no siguin sistemàtics a l'hora de tornar la llibreta viatgera el dia determinat.

Nota escrita per l'infant.

Diumenge al matí vaig
anar a veure gegants
Vilazeca amb bicicleta a
amb els meus pares i la
meua germana.

Nota escrita per l'infant amb l'ajuda de la família.

Annex 3

Exemple de presentació electrònica per a una reunió amb les famílies.

RECOMANACIONS DE LECTURA PER A LES FAMÍLIES	Índex: 1-Procés d'alfabetització dels infants 2-Metodologia que es duu a terme 3-Tipus d'activitats i agrupaments que es fan a l'aula 4-Seguiment del procés d'aprenentatge de cada 5-Consideracions sobre llibres segons l'edat dels infants alumne 6-Avantatges de llegir contes als fills i filles 7-La motivació per la lectura i l'hàbit lector 8-Orientacions per fomentar la lectura des de casa 9-Col·laboració família-escola
1-Procés d'alfabetització dels infants	2-Metodologia que es duu a terme Via fèrrea - Via fonològica Tipus de lletres Què es veu? Com faríem?
3-Tipus d'activitats i agrupaments que es fan a l'aula	4-Seguiment del procés d'aprenentatge de cada alumne Classificar paraules que acaben igual

5-Consideracions sobre llibres segons l'edat dels infants Fins als 5 anys

- Tenir protagonistes amb els quals es puguin identificar: nens de la seva edat, animals, etc.
- Ser llibres curts. A partir dels 3 anys: amb vocabulari o frases senzilles i amb la lletra gran.
- Estar fets de diversos materials, que es puguin mullar, amb tapes dures, de cartró, de roba, amb il·lustracions o elements mòbils...
- Que permetin fer activitats per etiquetar (vocabulari) al principi, i preguntes més endavant.

Dels 6 als 8 anys

- Relatar històries quotidianes i conegudes, i també llegendes i faules, amb varietat de personatges (quotidians, màgics, poderosos...) per tal d'estimular la seva imaginació.
- Ser llibres amb capítols curts, amb lletra de mida gran i amb imatges (dibuixos, fotografies...) que ajudin a entendre la història.
- Que permetin ser explicats i després comentats.

6-Avantatges de llegir contes als fills i filles

- creixement integral
- vincle afectiu
- millora del rendiment escolar

7-La motivació per la lectura i l'hàbit lector

Hi ha molts motius per voler llegir, com ara...

- Per comprendre millor el món que ens envolta i comprendre'ns millor a nosaltres mateixos.
- Per saber el que succeeix al nostre voltant: des del rètol d'una botiga a una notícia del diari.
- Per informar-nos d'alguna cosa que farem: una visita a un lloc, les instruccions un joc nou.
- Per integrar-nos millor en la cultura que ens acull.
- Per esdevenir princesa, heroi, astronauta o mag...
- Per ampliar horitzons, ser més obert i receptiu, perdre prejudicis, escoltar i entendre.
- Per aprendre.
- Per compartir.
- Per estar menys sol.
- Per riure, plorar, tremolar, consolar. Per sentir.
- Per gaudir, per distreure'ns...

8-Orientacions per fomentar la lectura des de casa

Que ens vegin llegir

Llegim amb i per als fills

Regala llibres

Visita les biblioteques i les llibreries

9-Col·laboració família-escola

Un senyor ja madur amb una orella verda

Un dia dalt del tren que puja a Vall d'Userda, vaig veure pujar un home amb una orella verda. Ja no era gaire jove, de fet era senyor, ben gran, tret de l'orella que li era tot verdor. Ràpidament vaig canviar de lloc per veure'l bé i estudiar aquell fenomen tal com s'ha de fer. Senyor -que jo li dic- vostè té certa edat. D'aquesta orella verda en treu cap resultat? Cortès em va respondre: Ja pot dir que sóc un vell, de jove ja no em queda sinó aquest tros de pell. És una orella nena, la tinc per així gaudir de veus que la gent gran no es vol parar a sentir: escolto bé el que diuen els ocells, arbres i vents, els núvols que es desplacen, les pedres i els torrents. els nens també els entenc, quan diuen certes coses que per la gent madura no són altre que noses... Això va dir el senyor amb l'orella verda un dia dalt del tren que puja a Vall d'Userda.

GIANNI RODARI (1979)
Traducció de Fabrice Calvano.

Perquè la nostra orella verda sigui sempre com la d'aquest senyor, atenta, oberta i lliure i perquè tots, encara que no la veiem, recordem que la tenim.

7. BIBLIOGRAFIA I WEBGRAFIA:

BUÑUEL, A.F.; GASSÓ, A.; PONS, N.: *Atrapats pels llibres*. [En línia]
<http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/3119ac29-3721-4f42-940b-b6d8f81884c5/atrapats_pels_llibres.pdf> [Consulta: 20 d'abril de 2016]. Bloc 4, p.70.

FONS, M. *A poc a poc i bona lletra. A: Guix d'infantil, 45. Escoles de nova creació*. Barcelona: Graó, 2008.

GIRBÉS, J.C. *El mètode definitiu per tenir fills lectors*. [En línia]
<http://www.fbofill.cat/sites/default/files/553_0.pdf > [Consulta: 20 d'abril de 2016]

PORTELL, J. *M'agrada llegir: com fer els teus fills lectors*. Ara llibres, 2004.

Errores de padres en su afán por que sus hijos Lean. [En línia]
<<http://www.abc.es/20120526/familia-padres-hijos/abci-errores-padres-afan-hijos-201205251438.html#.UASjFo8JbSd.twitter>> ABC.es, 2012 [Consulta: 20 d'abril de 2016].